

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

LXIV. Constantini mors die festo Pentecostes circa meridiem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

rum mysteriorum participem cum fecere. Solus igitur ex omnibus qui unquam fuerunt Imperatoribus Constantinus, in Christi martyrii renatus & consummatus est: & divino donatus signaculo, exultavit spiritu renovatusque est, ac divina luce repletus. Et animo quidem maximam capiebat voluptatem ob fidei excellentiam; evidentissimam autem divinæ potentie magnitudinem attonitus mirabatur. Postquam omnia rite impleta sunt, candidis ac regii vestibus lucis instar radiantibus est amictus, & candidissimo in lecto recubuit; nec purpuram contingere amplius voluit.

CAPUT LXIII.

Quomodo post baptismum Deum laudavit.

Post hæc sublata altius voce, precabundus gratias egit Deo: & finita prece hęc subjecit. Nunc me vera beatum esse; nunc immortalis vita dignum; nunc divinæ compotem lucis factum esse cognosco. Miseros quoque & infelices esse aiebat, qui tantis bonis privarentur. Cumque Tribuni ac Duces militarium copiarum introgressi, vicem suam dolerent quod orbos ipsos relinqueret, & longiorem ipsi vitam comprecarentur; his etiam respondens, nunc demum veram se vitam adeptum esse dixit, seque unum optime nosse, quantorum bonorum particeps factus fuisset. Proinde properare se, & professionem ad Deum suum nulla tergiversatione differre. Singula deinde pro arbitrio suo disposuit. Ac Romanis quidem regiam urbem incolentibus annua quædam munera legavit. Suis autem liberis imperium velut paternam hereditatem reliquit; cuncta pro ut ipsi videbatur, constituens.

CAPUT LXIV.

Constantini mors die festo Pentecostes, circa meridiem.

Porro hæc omnia gerebantur in maxima illa solemnitate venerandæ & sacratissimæ Pentecostes; quæ septenario hebdomadam numero decorata, unitate obsignatur. In qua & communis Servatoris ascensum in cælos, & sancti Spiritus in terras descensum contigisse, sacræ literæ testantur. In ea igitur solemnitate Imperator hæc quæ diximus

Α δίδοσαν. ὅσα χεῖρα θεοῦ διασεύλα μῦθοι καὶ ἰδιόμοτος τῷ δὲ αἰῶνι αὐτοκρατορέων Κωνσταντίνου, χεῖρα μαρτυροῦν ἀναγεννώμενος τελευτᾷ τοῦ θεοῦ τε σφραγισθὲν ἀξίωμα, καὶ γάλλετο τῷ πνεύματι ἀνεκτανεῖτο τε καὶ φέρει ἐνεπίμπλατο θεῖος χαίρων μὴ τῇ ψυχῇ διπερδοῦν πείσεως, τὸ δὲ ἐναργὲς καὶ ἀπειρηγὼς τὸ ἐνθεὸν δυνάμει, ὡς δὲ ἐπιηρᾶτα ἴδοντα, λαμπροῦς καὶ βασιλικῶν ἀμφιασμοσιν, φωτὸς ἐκλάμπει τροπὸν, ἀεὶ ἐκείνου. Ἰππλευκοτάτη τε σφραγὶς ἡ διανεπαιῖτα. Β Ἐδ' ἀλφργιδ' Ἰππψαῶσι θελήσας.

Κεφ. ΕΓ'.

Τὸ λουτρὸν λαβὼν, ὅπως ἀνύμει τοῦ θεοῦ.

Καπεὶ αὖ τὴν φωνὴν ἀνυψώσας, ἐυχαριστήριον ἀνέπεμπε τῷ θεῷ προσευχόμενος ἢ ἐπὶ τῆς λέγων. νῦν ἀληθεῖ λόγῳ μαρτυροῦν οἶδ' ἐμαυτὸν. νῦν τῆς ἀθανάτου ζωῆς φάντασμα ἀξίον. νῦν τὸ θεῖος μέλει ἡ φωνή τὸς πεπίσεικα. ἀλλὰ καὶ τάλανος ἀπειλοῦ ἀθλίους εἶναι λέγων, τοὺς τῷ δὲ τῷ ἀγαθῷ σερεμῆρας. ἐπεὶ ἵ τῶν στρατοπέδων οἱ ἀγαθῶν καὶ καθηγεμόνες εἰσω παρελθόντες ἀπεδύρητο, σφᾶς αὐτὰς ἐρήμους ἐσεαδὲν ἀπελαόμενοι, ἐπὶ πύχοντό τε ζωῆς ἀπὸ χρόνου, λητοῖς διακρινάμενος, νῦν ἐφ' ἡτῆς ἀληθείας ἡς ἡξιώσας, μόνον τ' αὐτὸν εἰδ' ἐναυτὸν μετεἰλήφην ἀγαθῶν. διὸ καὶ σπένδειν, μὴ δ' ἀναβλέψαι τὴν πρὸς τὸν αὐτὸν θεὸν πορείαν' ἐπὶ τέτοις τὰ προσήκοντα διατάχεται καὶ ἡμαρτῶν μὲν τοὺς τὴν βασιλίδά πόλιν οἰκοῦντας, ἐπιδοσεῖν ἐτησίως. τοῖς δ' αὐτὰ πασι, ἵνα τινα πατριεὴν ὑπαρξῶν, τὸν τῆς βασιλείας τῆς δεξιᾶς κληρὸν. πάντ' ὅσα φίλα ἢ ἀπὸ τῆς τυπώσασθαι.

Κεφ. ΕΔ'.

Κωνσταντίνου τελευτὴ ἐν τῇ τῆς πεντηκστῆς ἡμέρας.

Ἐκαστὰ δὲ τῶν ἐπὶ τῆς μεγίστης σπουδαίου εὐχαιρῆς, τῆς δὲ πανσεπτεκαὶ πέντε ἡμερῶν πεντηκστῆς. ἐβδομάσι μὲν ἐπὶ τῆς μηνὸς, μονάδι τ' ἐπισφραγισμένης. καὶ τὴν εἰς ἔρανοὺς ἀνάληψιν τῆς κοινῆς σωτηρίας τὴν τῆς ἁγίας πνεύματος εἰς ἀνθρώπων βοθρὸν, λόγοι γεννηθῆναι περιέχουσι. θεοῦ τὰυτῆς τῶν ἀξιοθῆεις βασιλεὺς, ἐπὶ τῆς

της ἀπασῶν ἡμέρας, ἡ δὲ ἑορτὴν ἑορτῶν ἐκ ἀν-
τις διαμάττοι καλῶν, ἀμφὶ μεσημέριαν ἡ-
λίου ὥρας, πρὸς τὸν αὐτὸν Θεὸν ἀνελαμβάνετο.
ἤτοι μὲν τὸ συγγενὲς ᾧ δαδούς ἔχεν. αὐτὸς
δ', ὅσον ἡ αὐτῆς τῆς Ψυχῆς νοερόν τε καὶ φιλό-
θεον, τῷ αὐτῷ Θεῷ σωμαπύριος· τὸ τοῦ τέλος
τῆς Κωνσταντίνου ζωῆς· ἀλλὰ γὰρ ἐπιώμιον ἔπι-
τάξις.

Κεφ. ΞΕ.

Στρατιωτῶν καὶ ταξιαρχῶν ἐδούμοι.

Δορυφόροι μὲν αὐτίκα καὶ πᾶν τὸ τῷ σω-
ματοφυλακῶν γένος, ἐδῆτας ἀεφῶρη-
ξάμφοι, σφᾶς τε αὐτὲς ῥίψαντες ἐπ' ἐδά-
φους, τὰς κεφαλὰς ἤραστον. κωκυτοὺς, Φω-
νάς οἰμωγαῖς ἔαμα καὶ βοαῖς ἀφέντες. τὸν
δεσπότην, τὸν κύριον, τὸν βασιλέα, ἐχ οἷα
δεσπότην πατέρα δ' ὡς περ γνησίων παιδῶν
δίκην, ἀνακαλέμφοι ταξιαρχοὶ δὲ καὶ λοχα-
γοὶ, ἰὸν σῶ ἤρα. Φυλακᾶν ἐνεργῆσαν ἀνεκα-
λουῦτο τὰ τε λοιπὰ στρατιωτικὰ σὺ παντὶ
κόσμῳ τῷ πρέποντι, οἷα ἐν ἀγγέλαις τὸν ἀγα-
θὸν ἐπόθεον ποιμήνα· δῆμοι δ' ὡς αὐτῶς τὴν
συμπασαν περιεκόσμου πόλιν, τὸ τ' Ψυχῆς
ἐδούμιον ἄλλος κραυγαῖς καὶ βοαῖς ἐκδήλον
ποιμήνοιο· ἄλλοι δὲ κατηφείς ἐπισημῶν ἐδού-
κεσαν, ἐκάσθε τε πένθος ἰδίον ποιμήνας, αὐτὸν
τε κοπιόντος, ὡς ἀνείτε καὶ κοινὴ ἀπάντων ἀγαθῆ
τῶν ἀφῆρημῶν ζωῆς.

Κεφ. ΞΕ΄.

Κοιμηθῆναι τὸ σκῆμα ἐν Νικομηδείᾳ ἐν Κωνσταντίνου πό-
λει ἐν παλατίῳ.

Αρantes δ' οἱ στρατιωτικοὶ τὸ σκῆμα, χρυ-
σῆ κατελίθετο λάρα καὶ τὰν ἡ δ' ἀλερ-
γικῆ ἀλεργίδι περιέβαλλον, ἐκόμιζον τ' εἰς
τὴν βασιλείαν ἐπάνω μὲν πόλιν καπεῖ ἐν αὐ-
τῷ τῶ πάντων ἀεφῶρον πῶν βασιλείων οἰ-
κῶν, βαθρῶν ἐφ' ὑψηλῶν κατετίθειτο. Φῶτά
τ' ἐφ' ἀναλῆες κύκλω ἐπὶ σιδῶν χρυσῶν, θαν-
μασὸν θέαμα τοῖς ὀφθαλμοῖς παρέχον, οἷον ἐπ'
ἐδῆτος πῶπο· ἐφ' ἤλκε ἀυγαῖς ἐκ πρώτης αἰῶ-
νος συστάσεως ἐπὶ γῆς ὠφθη. ἐδῶν γὰρ οἱ ἐν αὐ-
τῷ παλατίῳ καὶ τὸ μεσαίτατον τῶν βασιλεί-
ων, ἐφ' ὑψηλῆς κειμήριον χρυσῆς λάρα καὶ τὸ
βασιλέως σκῆμα, βασιλικαῖς τε κόσμοις,
πορφύρα τε καὶ διαδήματι τετιμημένον, πλεί-
στοι περιεσχοῦσιν ἀμφοῖ, ἐπαγρύπνως δὲ ἡμέρας, καὶ νυκτὸς ἐφρουροῦσι.

A confectus, ultima tandem die, quam
si quis omnium festivitatum maximam
vocet, haudquaquam meo iudicio ab-
erraverit, circa meridiem migravit ad
Dominum: mortalibus quidem partem
sui mortalem relinquens: eam verò ani-
mæ partem quæ intelligentia & amore
Dei prædita erat, Deo suo conjungens.
Hic Constantino exitus vite fuit. Sed
pergamus ad reliqua.

CAPUT LXV.

Milium & Tribunorum planctus.

ET Protectores quidem omnique
stipulatorum turba, confestim discer-
ptis vestibus pronos se in terram abji-
centes caput solo illidebant, ejulatus &
lamenta cum planctu & clamoribus e-
dentes; eumque dominum atque Im-
peratorem, nec ut dominum sed ut pa-
rentem piissimi liberi inclamantes. Tri-
buni verò & Centuriones servatorem;
præfidem; bene meritum prædicabant.
Reliqui exercitus tanquam greges qui-
dam, cum omni modestia ac reverentia
optimum pastorem desiderabant. Plebs
quoq; per universam civitatem discur-
rebat, intimum animi sui dolorem vo-
ciferatione, & clamoribus abunde signi-
ficans. Multi præ dolore, attonitis si-
miles videbantur; singulis hanc propri-
am calamitatem reputantibus, seque
ipfos plangentibus, utpote communi om-
nium bono ex hac vita sublato.

CAPUT LXVI.

Quomodo funus Nicomediæ Constantinopolim
deantium est in palatium.

POST hæc milites sublatum è lecto
corpus in arca aurea deposuerunt, eamque
purpurea obtectam veste Constantinopolim
deportarunt, atque in præcipuo Imperialis
palatii cubiculo sublimem collocaverunt.
Dehinc aurea super candelabra luminibus undiq;
accensis, admirabile spectaculum in-
tuentibus præbebatur, & quale in nullo
unquam mortalium ab ipso orbis con-
ditu visum in terris fuerat. Quippe in
medio conclavi regalis palatii, funus
Imperatoris in arca aurea sublime ja-
cens, regis insignibus, purpura scilicet
ac diademate exornatum, multi circū-
dantes noctu atque interdium vigiles cu-
stodiebant.